

Kainuun hyvinvointialue

Palvelujen verkoston konsepti

Sisällysluettelo

1

JOHDANTO

- Palvelujen verkoston konsepti
- Palvelujen verkoston nykytila
- Toimintaympäristön muutospaineet

2

TAVOITTEET JA PERIAATTEET

- Palvelujen verkoston tavoitteet
- Palvelujen verkoston kehittämisen periaatteet
- Palvelujen verkoston kehitys asukkaan näkökulmasta

3

PALVELUJEN VERKOSTON TAVOITETILA

- Tulevaisuuden palvelujen verkoston konsepti
- Yhteiset palvelut
- Alueelliset lähipalvelut

4

ALUSTAVA ARVIO VAIKUTUKSISTA

- Asukkaalle turvatut palvelut
- Työyhteisö henkilöstön tukena
- Kestävä pohja palvelujen toteutukselle

1. Johdanto

Konsepti luo periaatteet ja suuntaviivat palvelujen verkoston kehittämiseksi tulevina vuosina

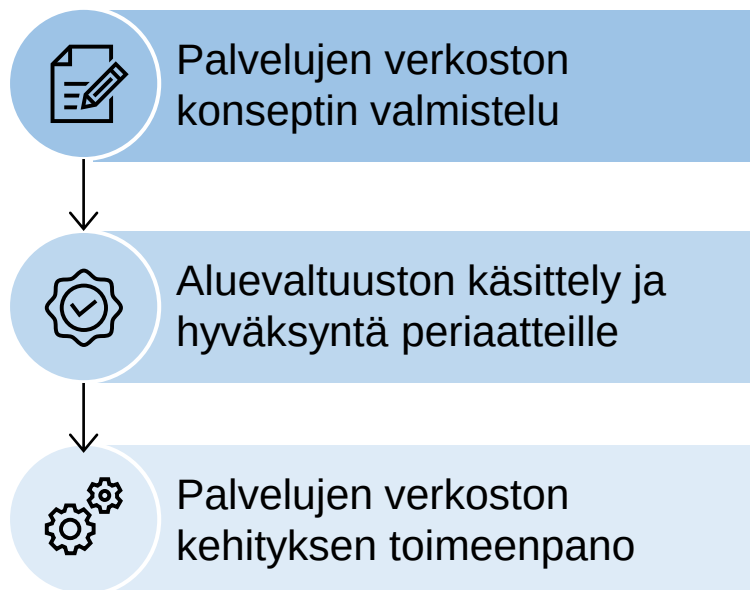
KONSEPTIN KUVAUS

Tämä dokumentti luo pohjan ja suunnan sosiaali- ja terveystieteiden palvelujen verkoston kehittämiseksi tulevina vuosina. Konsepti ei määrittele palveluverkon yksityiskohtia eikä ole toimenpidesuunnitelma. Nämä tarkemmat suunnitelmat valmistellaan myöhemmin tässä konseptissa määritettyjen raamien mukaisesti.

Pelastustoimen palveluja määrittää palvelutasopäätös.

TOIMEENPANON ETENEMINEN

KESKEISET KÄSITTEET

Palvelujen verkosto = Palvelujen toteutuksen muodostava verkosto, eri toteutustavat huomioiden

Palveluverkko = fyysisten toimipisteiden verkko

Tuotantotapa = Tuotannosta vastaava taho, esim. kuntakohtainen, keskitetty tai ulkoistettu toiminta

Toteutustapa = Palvelun toteutuksen menetelmä, esim. fyysinen, liikkuva tai digitaalinen

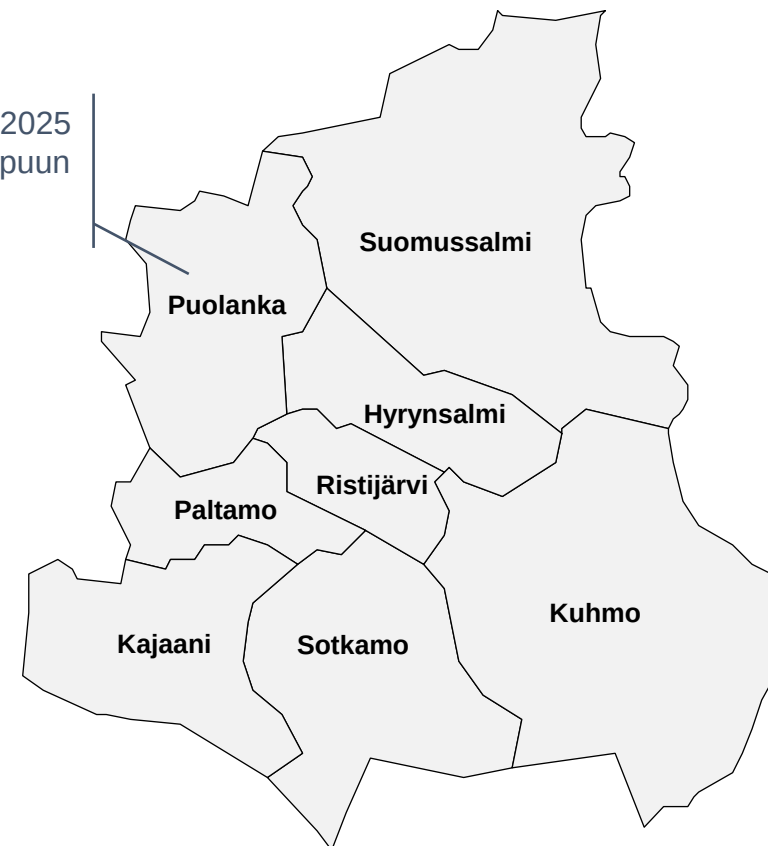
Kuntarajat ohjanneet palvelujen verkoston kehittämistä – luo vaihtelua palvelujen saatavuuteen ja haastaa kehittämistä

Nykyisin palveluja tarjotaan **jokaisessa kunnassa vaihtelevan laajuisena** ja erilaisin toteutustavoin tuotettuna, mikä heikentää palveluiden yhdenvertaista saatavuutta eri puolilla Kainuuta.

Omasote on käytössä kaikille kainuulaisille, mutta **digi- ja etäpalvelujen integroiminen luonnolliseksi osaksi palvelutuotantoa on vielä kesken.**

Kajaani on alueen merkittävin osaamiskeskittymä, mutta erityisosaamista on myös muiden kuntien alueella. **Osaaminen tulee saattaa koko hyvinvointialueen hyödynnettäväksi entistä tehokkaammin.**

Ulkoistettu 2025
vuoden loppuun
asti

Palveluja on tarjolla joka kunnassa, mutta niiden toteutus ei ole yhtenäistä tai tasalaatuista hyvinvointialueen tasolla

Kunta	Päivystys-palvelut	Sairaala-palvelut	Kuvantaminen	Arviointi- ja kuntoutus/osastohoito*	Terveysasema-palvelut	Hammashoito	Neuvola-palvelut	Koulu- ja opiskeluterveydenhuolto	Laboratorio (Nordlab)	Rokotukset ja seulonta-tutkimukset	Kuntoutus-palvelut	Kotihoito	Asumispalvelut
Kajaani	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Sotkamo			✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Kuhmo			✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Suomussalmi			✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Paltamo					✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Puolanka (ulkoistus)			✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Ristijärvi					✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Hyrnsalmi					✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓

Palvelua tarjotaan kunnassa

Palvelun tuotantotavat ja toteutusmuodot ovat yhtenevät kuntien välillä

Palvelun tuotantotavat ja toteutusmuodot eroavat kuntien välillä

- Palveluja on **saatavilla kattavasti kaikissa Kainuun kunnissa**. Jokaisessa kunnassa toimii terveysasema ja tarjolla on vähintään perustason sosiaalipalveluita.
- Vaikka palveluiden valikoima on laaja, niiden **tuotantotavoissa ja toteutusmuodoissa on vaihtelua kunnittain**. Esimerkiksi palvelukohtaisissa aukioloajoissa on eroa paikkakuntien välillä, mm. laboratorio palveluita ei ole kaikkialla tarjolla joka päivä.
- Kaikki alueen terveysasemat ovat tällä hetkellä avoinna virka-ajan puitteissa, mutta esimerkiksi lääkärivastaanottojen aukioloaikojen laajuus, asiakaspalvelun tavoitettavuus ja henkilöstöresurssien saatavuus vaihtelevat merkittävästi kuntien välillä.

→ Palveluiden **maantieteellinen saavutettavuus on hyvä**, mutta toiminta **ei ole yhtenäistä tai tasalaatuista** hyvinvointialueen tasolla.

*Arviointi- ja kuntoutusyksiköiden ja osastohoidon välinen jakautuminen on erillisessä tarkastelussa

Lähde: Kainuun hyvinvointialueen verkkosivut, NHG analyysi

Väestön, henkilöstön ja talouden tekijät aiheuttavat lähivuosien aikana muutospainetta Kainuun palvelujen verkostoon

Väestö

Väestö vähenee ja ikääntyy

- Väestön kokonaismäärä vähenee merkittävästi erityisesti pienissä kunnissa
- Ikääntyneiden määrä kasvaa merkittävästi
- Lasten ja nuorten sekä työikäisten määrä vähenee

Henkilöstö

Henkilöstön saatavuus vaikeutuu

- Merkittävä osa hyvinvointialueen henkilöstöstä tulee eläköitymään tulevana vuosina
- Rekrytointi haasteet lisääntyvät

Talous

Kustannukset kasvavat

- Tiukat hyvinvointialuerahoituksen raamit
- Yleinen inflaatio ja sote-alan palkkojen nousu
- Väestön ikääntyminen ja palvelutarpeen kasvu

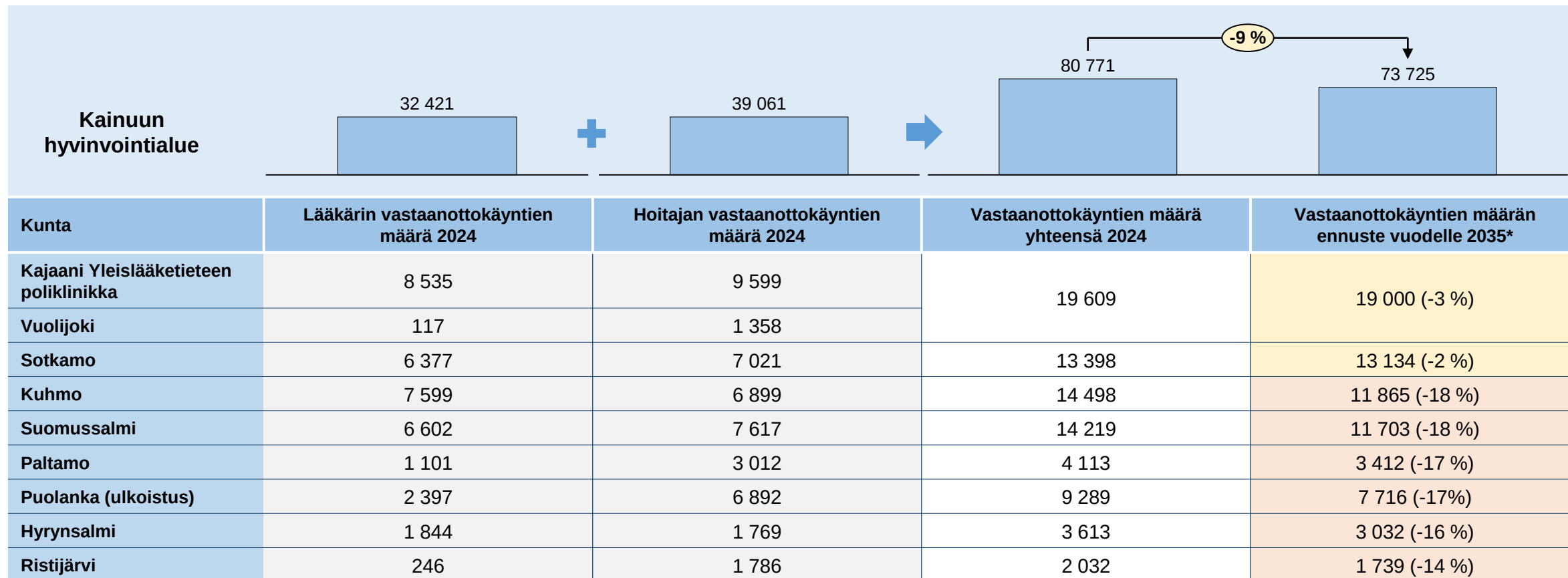
Kainuun väestö tulee vähenemään ja ikääntymään merkittävästi vuoteen 2035 mennessä

	Absoluuttiset luvut		Muutos 2024-2035, %			
Kunta	Väkiluku 2024	Väestöennuste 2035	Yhteensä	0–17v.	18–74v.	Yli 75v.
Kajaani	36 438	35 306	-3 %	-19 %	-4 %	28 %
Sotkamo	10 191	9 990	-2 %	-24 %	-3 %	35 %
Kuhmo	7 477	6 119	-18 %	-33 %	-25 %	15 %
Suomussalmi	7 036	5 791	-18 %	-27 %	-28 %	23 %
Paltamo	2 987	2 478	-17 %	-37 %	-20 %	11 %
Puolanka	2 344	1 947	-17 %	-21 %	-26 %	15 %
Hyrnsalmi	2 004	1 682	-16 %	-15 %	-26 %	14 %
Ristijärvi	1 160	993	-14 %	-26 %	-25 %	28 %
Yhteensä	69 637	64 306	-8 %	-23 %	-11 %	24 %

- Kainuun hyvinvointialueen väestön on ennustettu laskevan kaikissa kunnissa, **Kajaanissa** ja **Sotkamossa** muutos on vähäinen. Yli puolet kainuulaisista asuu Kajaanin alueella ja tulevaisuudessa keskittyminen tulee korostumaan entisestään.
- Lasten ja nuorten määrä tulee laskemaan merkittävästi vuoteen 2035 mennessä samaan aikaan, kun ikääntyneiden **yli 75-vuotiaiden määrä kasvaa**. Työikäisten määrän odotetaan laskevan pienissä kunnissa merkittävän paljon, mutta lasku on maltillista Kajaanissa ja Sotkamossa.

Väestönmuutos voi aiheuttaa yllättäviä muutoksia palvelutarpeisiin – esimerkiksi vastaanottokäyntien määrä voi laskea

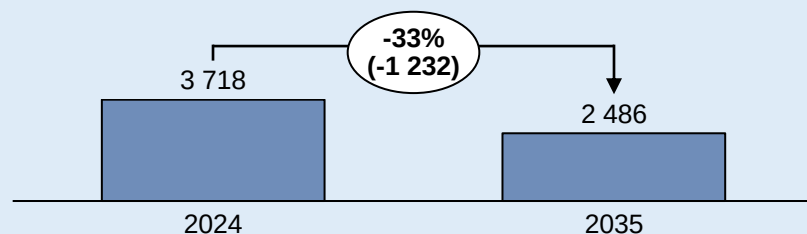
Väestö vähenee merkittävästi, mutta toisaalta väestön palvelutarpeiden määrä ja laatu voivat muuttua, mikä voi näyttäytyä palvelujen käynti- ja asiakasmäärien kasvuna.

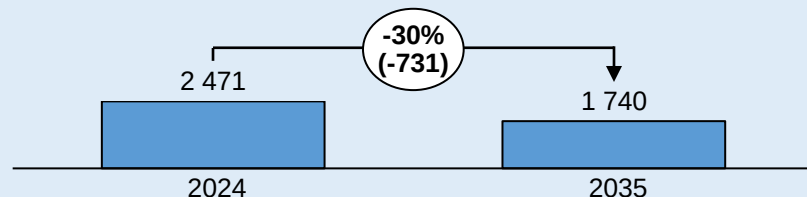
Henkilöstön eläköitymisistä johtuva työvoimapula haastaa palveluiden toteuttamista tulevina vuosina

Kainuun hyvinvointialueen työntekijöiden eläköitymisennuste, 2025-2035

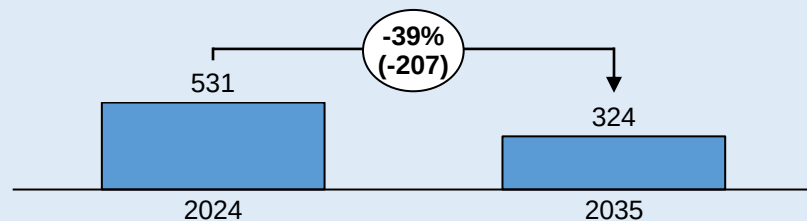
Kainuun HVA, yhteensä

Terveysala

Sosiaaliala

Huomiot

- Kainuussa tulee olemaan suuri **pula työntekijöistä** tulevaisuudessa eläköitymisten takia.
- Eläkevakuutettujen määrän odotetaan **laskevan kolmasosalla** 10 vuoden sisällä Kainuun hyvinvointialueella.
- Väestöennusteen mukaan alueen **työikäisten määrä vähenee 11 %:ia** vuoteen 2035 mennessä.
- **Rekrytointihaasteet** näkyvät jo nyt Kainuussa, mutta tulevat vaikeutumaan merkittävästi jo lähivuosina. Osaavan työvoiman saatavuus on tunnistettu jo tällä hetkellä alueen pullonkaulaksi.

Toimintaan kohdistuu tulevana vuosina useita kustannuspaineita, jotka haastavat rahoitusraameissa pysymistä

- Hyvinvointialueiden **rahoituksen raami on tiukka**. Rahoituksessa huomioidaan palvelutarve ja muut olosuhdetekijät, mutta rahoitus ei kasva samassa suhteessa kustannuskehitystä ajavien tekijöiden kanssa.
- Kainuussa erityisesti **henkilöstön saatavuuden haasteet, palkkojen nousu ja väestön ikääntyminen** näyttäytyvät kustannuskehitystä kiihdyttävinä tekijöinä.
- Yksikkökustannusten nousu edellyttää tuottavuuden parantamista, jotta rahoitus riittää palvelutarpeen täyttämiseen tulevana vuosina.

Kustannuskehitystä ajavia tekijöitä

Sosiaali- ja terveysalan palkkojen nousu

Hyvinvointialueen yleisen virka- ja työehtosopimuksen mukainen palkkojen nousu

Henkilöstön saatavuuden haasteet

Paine kalliin vuokrahenkilöstön ja/tai ostopalvelujen käyttöön

Inflaatio

Yleinen hintojen nousu

Palvelutarpeen muutos

Palvelutarpeen muutoksen vaikutus palvelujen toteutukseen mm. lasten ja nuorten kasvava palvelutarve

Investointitarpeet

Rakennuskannan uudistaminen ja uusien digi-ratkaisujen käyttöönotto

Väestön ikääntyminen

Ikääntymisestä johtuva palvelutarpeen kasvu mm. asumispalveluissa

2. Palvelujen verkoston kehittämistä ohjaavat tavoitteet ja periaatteet

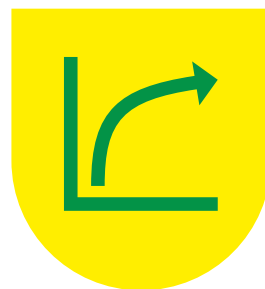

Sote-palvelujen verkostoa uudistetaan kestävällä tavalla toimintaympäristön muuttuessa

Palvelujen verkoston kehitystyötä ohjaavat tavoitteet:

**TURVATA
PERUSPALVELUT**
koko Kainuun alueella
väestön ikääntyessä ja
henkilöstön saatavuuden
heikentyessä

**HILLITÄ
KUSTANNUS-
KEHITYSTÄ**
rahoituksen raamien
mukaiseksi

PARANTAA
palvelujärjestelmän
UUDISTUMISKYKYÄ

Alueellinen ajattelu, yhteistyö ja uudet toteutustavat palvelujen verkoston kehittämisen periaatteina

Tiivistämme sekä **alueellista** että toimialueiden välistä **yhteistyötä**

Järjestämme vastaanottotoimintaa sekä muita palveluja **alueellisten tarpeiden mukaisesti** (esim. 1-5 pv / vko)

Hyödynnämme henkilöstön liikkuvuutta, joustavia tilaratkaisuja sekä **uusia ja innovatiivisia toteutustapoja**

Kehitämme digipalveluja ja lisäämme **digiasioinnin** määrää palvelujen saatavuuden parantamiseksi

Turvaamme **hoidon jatkuvuuden** erityisesti siitä hyötyvien asiakkaiden kohdalla

Vahvistamme **hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä** yhdessä muiden toimijoiden kanssa

Mitä tulevaisuuden palvelujen verkoston voisi tarkoittaa asukkaalle?

TUKEA HYVÄÄN ARKEEN

Erilaisia hyvinvointia ja terveyttä edistäviä palveluja ja verkostoja sekä arkea helpottavia ratkaisuja löytyy lähiympäristöstäni ja ne ovat helposti saavutettavia.

SUJUVA YHTEYDENOTTO JA TILANTEEN ARVIOINTI

Kun tarve tai huoli herää, saan yhteyden hyvinvointialueen palveluihin helposti ja nopeasti esimerkiksi puhelimitse tai digitaalisin välinein. Tilanteeni arvioidaan ammattilaisen toimesta, eikä minun tarvitse poistua kotoa, ellei se ole välttämätöntä.

PALVELUA TILANTEESEEN SOPIVALLA TAVALLA

Tarpeen vaatiessa hoito tai palvelu järjestyy tilanteeseeni sopivalla tavalla:

- Yksinkertainen asia hoituu kätevästi ja nopeasti etänä
- Kiireetön vastaanottoaika järjestyy omalla lähipalvelupisteelläni
- Kiireellisessä tilanteessa pääsen päivystykseen joko lähialueen sote-keskuksessa tai Kainuun keskussairaalassa ajankohdasta riippuen
- Erityisosaajia otetaan mukaan tilanteeni ratkaisuun tarpeen mukaan

3. Palvelujen verkoston tavoitetilä

Palvelujen verkosto rakentuu jatkossa entistä vahvemmin alueellisen yhteistyön varaan

Sosiaali- ja terveystalvelujen toteutus rakentuu kahdesta tasosta:

1. Koko hyvinvointialueen **yhteiset talvelut**

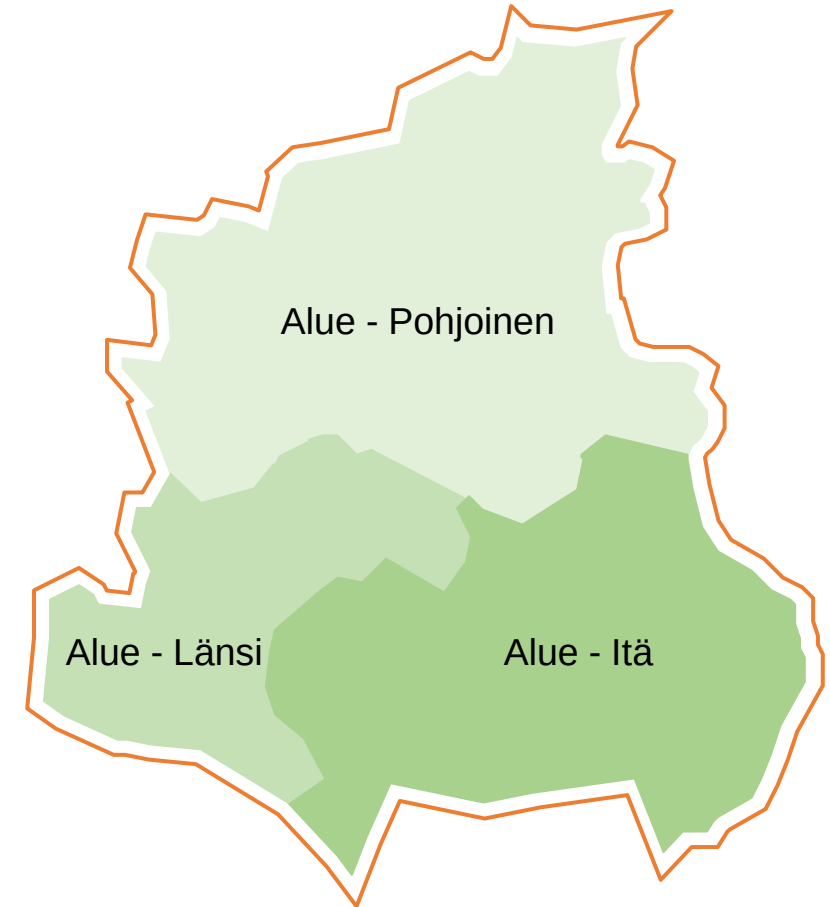
2. Kolmen **alueen lähitalvelut**

→ Vaativammat talvelut tuotetaan koko hyvinvointialueen väestölle keskitetysti ja perustalvelut tuotetaan kolmella lähitalvelualueella

Aluejako on lähtökohtana toiminnan **suunnittelulle, resursoinnille ja johtamiselle**

Lähitalvelualueet luovat edellytykset perustalvelujen saatavuudelle ja laadun turvaamiselle kaikkialla Kainuussa myös tulevaisuudessa

- Riittävä väestöpohja vähentää toiminnan haavoittuvuutta
- Kohtuulliset etäisyydet mahdollistavat talvelujen tuottamisen koko lähitalvelualueelle
- Resurssitehokkuus, osaamisen jakaminen ja yhteistyö korostuvat alueilla
- Alueellinen suunnittelu edistää talvelujen toteutuksen innovatiivisuutta

Vaativammat palvelut tuotetaan hyvinvointialueen yhteisinä palveluina ja peruspalvelut alueellisina lähipalveluina

YHTEISET PALVELUT

- Erityispalvelut ja vaativammat palvelut tuotetaan yhteisesti **koko hyvinvointialueen asukkaille**
- Yhteiset palvelut ovat erilaisia fyysisiä sekä digi- ja etäpalveluja, **jotka kannattaa tuottaa keskitetysti**
- Palvelut tuotetaan **keskitetysti yhdessä paikassa**, joka voi olla Kajaani tai muu kunta tai alue Kainuussa
- **Ammattilaiset tukevat** tarpeiden mukaisesti **lähipalvelualueita** mm. fyysisesti liikkuen tai digitaalisten välineiden avulla

ALUEELLISET LÄHIPALVELUT

- Kolme lähipalvelualueita **vastaavat peruspalvelujen toteutuksesta** alueellaan
- Kukin lähipalvelualue suunnittelee ja toteuttaa palvelut **alueellisen tarpeen mukaisesti erilaisia joustavia toteutustapoja** (mm. kotiin vietävät ja digitaaliset palvelut) hyödyntäen
- Lähipalvelualueet toimivat samalla periaatteella: jokaisessa on **ynsi sote-keskus** sekä lisäksi **tarvittava määrä lähipalvelupisteitä**
- Alueiden on mahdollista **kehittää työnjakoa ja toiminnan organisointia**, mikä tuottaa synergiaetuja ja tehokkuutta sekä mahdollistaa erikoistumisen

Yhteiset palvelut tuotetaan keskitetysti koko Kainuun väestölle

Yhteenveto yhteisten palvelujen toimintaperiaatteista

- Yhteiset palvelut koostuvat päivystyspalveluista, erityis- ja vaativimman tason palveluista sekä muista palveluista, joiden tuottaminen lähipalvelualueilla ei ole mahdollista tai järkevää. Osa yhteisistä palveluista toteutuu yhteistyössä YTA-alueen toimijoiden kanssa.
- Erilaiset digitaaliset palvelut ja -alustat ovat keskeinen osa yhteisiä palveluja. Näitä hyödynnetään enenevässä määrin sekä itsepalveluina ennen palveluihin hakeutumista että osana asiakkaan palvelun toteutusta.
- Yhteiset palvelut ovat kaikkien kainuulaisten käytettävissä aina tarpeen vaatiessa, vaikka tuottaminen tapahtuukin keskitetysti (joko Kajaanissa tai muualla). Osa yhteistä palveluista tuotetaan hajautetusti, vaikka toiminta on keskitetysti johdettua – tällaisia ovat mm. keskitetyt neuvonta- ja asiakasohjauspalvelut sekä osa erityisasiantuntijapalveluista.
- Yksi yhteisten palvelujen keskeisistä tehtävistä on jakaa erityisosaamista ja tukea lähipalvelualueille. Tämä voi toteutua esimerkiksi konsultaatioiden, digipalveluiden tai liikkuvien palveluiden muodossa tai jalkautumalla tarpeen mukaan alueille. Toteutustapoja kehitetään, ja mm. erilaisia etä- ja hybridiratkaisuja otetaan käyttöön erityistason tuen saavutettavuuden ja integroitumisen parantamiseksi.

Yhteiset palvelut tuottavat synergiaetuja, ja mahdollistavat erityisosaamisen hyödyntämisen laajasti Kainuun alueella!

YHTEISET PALVELUT

Päivystyspalvelut

Erikoissairaanhoidon palvelut

Erityistason sosiaalipalvelut

Vaativat asumispalvelut ja laitoshoido

Laajat diagnostiikkapalvelut

Keskitetyt neuvonta- ja asiakasohjauspalvelut

Digitaaliset palvelut

Alueelliset osaamiskeskittymät

Kainuun hyvinvointialueen yhteisten palvelujen kuvaukset

PÄIVYSTYSPALVELUT

Äkillisen sairauden tai vamman kiireellinen arviointi ja hoito, kuten keskussairaalan päivystys, hammashoidon ilta-, viikonloppu- ja arkipyhäpäivystys sekä sosiaalipäivystys.

Päivystyspisteet keskitetysti kokoavissa yksiköissä, tukena etäarviointi ja -ohjaus. Alueilla mahdollisuus hyödyntää liikkuvaa ensihoitoa soveltuvien osin.

ERIKOISSAIRAANHOIDON PALVELUT

Vaativa lääketieteellinen tutkimus, hoito ja kuntoutus erikoisalojen asiantuntijoiden toteuttamana.

Palvelut tuotetaan keskitetysti Kajaanissa sijaitsevassa keskussairaalassa, ja lisäksi tuetaan lähipalvelualueita etäpalvelujen ja konsultaatioiden avulla.

ERITYISTASON SOSIAALIPALVELUT

Erityistä tukea tarvitsevien asiakkaiden sosiaalipalvelut, kuten lastensuojelu ja vammaispalvelut.

Palvelut järjestetään keskitetysti osaamistiimeissä, tarvittaessa jalkautuen alueille.

VAATIVAT ASUMISPALVELUT JA LAITOSHOITO

Ympärivuorokautista tukea ja hoitoa vaativille asiakasryhmille suunnatut asumispalvelut ja laitoshoidot.

Palvelut tuotetaan keskitetysti erityisyksiköissä, huomioiden yksilölliset tarpeet ja alueellinen saavutettavuus.

LAAJAT DIAGNOSTIIKKAPALVELUT

Laajat ja erityisosaamista vaativat kuvantamis-, laboratorio- ja muut diagnostiikkapalvelut.

Keskitetty yksikkö tuottaa itse palvelut, mutta myös etädiagnostiikkaa ja tulkintapalveluja.

KESKITETYT NEUVONTA- JA ASIAKASOHJAUSPALVELUT

Asiakas- ja palveluohjaus ja neuvonta koko hyvinvointialueella.

Palvelut toteutetaan keskitetysti, monikanavaisesti (puhelin, chat, digipalvelut), sujuvaksi asiakasohjaukseksi.

DIGITAALISET PALVELUT

Monipuolinen sähköisten sote-palveluiden kokonaisuus, johon sisältyvät mm. etävastaanotot ja digitaaliset itsehoitopalvelut.

Sähköisiä palveluja lisätään, mikä parantaa palvelujen saavutettavuutta sekä tukee omahoidon mahdollisuuksia.

ALUEELLISET OSAAMISKESKITYMÄT

Erityisosaamista vaativien palvelujen ja ammattilaisten alueelliset asiantuntijayksiköt, mm. Sotkamo suunterveydenhuollon kerralla enemmän -klinikka

Keskittymät palvelevat koko alueen asiakkaita ja ammattilaisia, toimivat konsultaatio- ja koulutusresurssina muille palveluyksiköille.

Aluekohtaisesti toteutettavissa lähipalveluissa korostuu alueen sisäinen sekä eri toimijoiden välinen yhteistyö

Yhteenvedo lähipalvelualueiden toimintaperiaatteista

- Lähipalvelualueen tehtävänä on tuottaa **perustasoiset sosiaali- ja terveysterveyst** alueen asukkaille hyödyntäen joustavasti erilaisia toteutus- ja tuotantotapoja sekä edistää asukkaiden **hyvinvointia ja terveyttä ennaltaehkäisevästi** yhteistyössä muiden tahojen kanssa.
- Jokaisella lähipalvelualueella toimii yksi sosiaali- ja terveysterveyst palveluja yhteen kokoava sote-keskus sekä tarvittava määrä paikallisia lähipalvelupisteitä, jotka toimivat sote-keskuksen satelliittitoimipisteinä. Lisäksi kotiin vietävät ja digitaaliset palvelut ovat keskeinen osa lähipalvelujen toteutusta.
- Lähipalvelualueen resurssit ovat jaettuja, ja yhteistyö ammattilaisten välillä on tiivistä. Henkilöstöä työskentelee tarpeiden mukaisesti eri toimipisteissä ja lisäksi tarvittavaa osaamista tuodaan asiakkaan ja/tai ammattilaisen tueksi joustavasti etäyhteyksin.
- Palvelujen toteutuksessa korostuu monikanavaisuus: Yhteydenotto ja tilanteen arviointi tapahtuvat ensisijaisesti digitaalisissa kanavissa tai puhelimitse. Tarvittaessa asiakkaalle varataan vastaanotto tai käynti joko etäpalveluun tai lähipalvelupisteelle.
- Asiakkuuksien hallinta ja koordinointi toteutetaan lähipalvelualueella hoidon tai palvelujen jatkuvuuden turvaamiseksi (mm. omalääkäri- / omahoitaja- / omatyöntekijä- ja vastuutyöntekijä -mallit).

Innovatiiviset ratkaisut ja yhteistyö ovat avaintekijöitä toimivan lähipalvelukokonaisuuden rakentamisessa!

ALUEELLISET LÄHIPALVELUT

Terveysterveyst palvelut virka-aikana

Suun terveydenhuollon palvelut virka-aikana

Sosiaalihuollon perusterveyst

Mielenterveys- ja päihdepalvelut

Ikääntyneiden kotona asumista tukevat palvelut

Neuvolapalvelut

Terapia- ja kuntoutuspalvelut

Oppilas- ja opiskelijahuollon palvelut

Tavanomaiset diagnostiikkapalvelut

Apuväline- ja hoitotarvikepalvelut

Kotisairaala

Arviointi- ja kuntoutusyksikkö

Asumispalvelut

Lähipalvelualueilla resursseja hyödynnetään joustavasti, jotta tarvetta vastaava palvelu saadaan toteutettua kaikille asukkaille

Sote-keskus ja lähipalvelupisteet muodostavat rungon palvelujen verkostolle, joka täydentyy digitaalisin ja liikkuvin palveluin.

Arjen ympäristöt ja verkostot tukevat hyvinvointia ja terveyttä ennakoivasti.

Kotiin vietävät palvelut ovat asukkaan tuki ja turva toimintakyvyn heiketessä.

Osa kohtaamisista toteutuu sujuvasti digitaalisin välinein.

Lähipalvelupisteet palvelevat kiireettömissä asioissa.

Eri ammattilaisia ja osaamista hyödynnetään joustavasti eri toimipisteissä sekä etä- ja digikanavien kautta.

Sote-keskus tukee lähipalvelupisteiden toimintaa verkosto-
maisesti jakaen osaamista ja resursseja.

Lähipalvelualueilla toteutettavien palvelujen kuvaukset (1/2)

TERVEYSPALVELUT VIRKA-AIKANA

Sairauksien ennaltaehkäisy, tutkimus, hoito ja seuranta mm. hoidon tarpeen arviointi, neuvonta ja perustason vastaanottopalvelut, kiirevastaanotto.

Palvelut toteutetaan alueittain tarvekohtaisesti, esim. fyysisenä vastaanottona 1-5 päivänä viikossa ja digitaalisten palveluiden kautta muina aikoina. Liikkuvia palveluita hyödynnetään soveltuvien osin.

SUUN TERVEYDENHUOLLON PALVELUT VIRKA-AIKANA

Suun terveyden ehkäisy, tutkimus ja perushoito mm. ohjaus ja neuvonta sekä perustason hammashoito ja virka-ajan päivystys.

Palvelut toteutetaan pääosin paikallisissa hammashoitoloissa tarpeen mukaisesti määritetyin aukioloajoin, tukena etäpalvelut ja -konsultaatio tarvittaessa. Osittain palveluita voidaan viedä myös asiakkaan lähelle.

SOSIAALIHUOLLON PERUSPALVELUT

Asiakkaan arjessa tukevat palvelut sisältäen mm. neuvontaa, ohjausta, matalan kynnyksen palveluja, palvelutarpeen arviointia sekä kotiin annettavia palveluja.

Palvelut jalkautuvat tarvittaessa eri toimipisteisiin tai asiakkaan luokse. Digipalveluja ja etäasiointia hyödynnetään enenevästi, ja teknologisten ratkaisujen käyttöönotolla tehostetaan toimintaa (mm. tekoälypohjainen tulkkaus.)

IKÄÄNTYNEIDEN KOTONA ASUMISTA TUKEVAT PALVELUT

Palvelut, jotka tukevat ikääntyneiden kotona asumista ja arjessa sujuvuutta, kuten kotihoito, kotipalvelut ja päivätoiminta.

Palvelut järjestetään paikallisesti kotihoidon yksiköissä tai muissa toimipisteissä, tarvittaessa jalkautuen asiakkaiden koteihin.

MIELENTERVEYS- JA PÄIHDEPALVELUT

Mielenterveyden ja päihdeongelmien hoitoon ja tukeen liittyvät palvelut, kuten neuvonta, terapia ja kuntoutus.

Etävastaanottojen määrää lisätään fyysisten vastaanottojen tueksi. Liikkuvia palveluita voidaan hyödyntää mm. keskusteluapuun painottuvien palveluiden kohdalla.

OPPILAS- JA OPISELU- HUOLLON PALVELUT

Oppilaiden ja opiskelijoiden hyvinvointia tukevat palvelut, kuten koulupsykologi, kuraattori ja terveydenhoitaja.

Palvelut järjestetään kouluissa ja oppilaitoksissa tarpeen ja lainsäädännön mukaisesti, tarvittaessa etäpalveluina ja konsultaatioina.

KOTISAIRAALA

Sairaalataseista hoitoa kotona, sisältäen mm. sairaanhoitajan ja lääkärin käynnit, lääkityksen hallinta ja hoitotoimenpiteet.

Palvelut tuotetaan kotisairaalan yksiköstä käsin, jalkautuen asiakkaiden koteihin.

TERAPIA- JA KUNTOUTUSPALVELUT

Toiminta- ja työkykyä tukevat erilaiset terapiat ja kuntoutuspalvelut, mm. fysioterapia, toimintaterapia ja puheterapia.

Etäkuntoutusta ja -terapiata sekä virtuaalisia kuntoutus- ja terapiaryhmiä hyödynnetään mahdollisuuksien ja tarpeen mukaisesti tavanomaisten käyntien ohella. Lisäksi hyödynnetään mm. liikkuvien palveluja.

Aluekohtaisesti toteutettavien palvelujen kuvaukset (2/2)

TAVANOMAISET DIAGNOSTIIKKAPALVELUT

Perustason laboratorio-tutkimukset, kuvantaminen ja muut tutkimukset.

Kuvantaminen keskittyy sote-keskuksiin, laboratoriopalveluita voidaan jalkauttaa myös liikkuvina palveluina tai muiden toimintojen yhteistyönä ympäri aluetta tarpeen mukaisesti.

NEUVOLAPALVELUT

Äitiys- ja lastenneuvolan palvelut, mm. terveystarkastukset, rokotukset ja neuvonta.

Hyödynnetään digitaalisia palveluita enenevässä määrin, huomioiden kuitenkin lain asettamat vaatimukset. Tarpeen mukaisesti voidaan liikkua lähelle asiakkaita ja hyödyntää myös muita tarkoitukseen soveltuvia tiloja

ARVIOINTI- JA KUNTOUTUSYKSIKKÖ

Asiakkaan toimintakyvyn arviointi, kuntoutus tai tilapäinen hoito arviointi- ja kuntoutusyksikössä ja/tai osastohoidossa.

Arviointi- ja kuntoutusyksiköiden sekä osastohoidon sijoittuminen ja roolit tulee arvioida ja määrittää tarkemmin koko hyvinvointialueen näkökulmasta.

APUVÄLINE- JA HOITOTARVIKEPALVELUT

Apuvälineiden ja hoitotarvikkeiden jakelu, opastus ja huolto.

Apuvälineiden opastuksessa hyödynnetään etä- ja digivälineitä mahdollisuuksien mukaan.

Hoitotarvikkeiden jakelussa voidaan hyödyntää mm. jakelulaatikoita, joista asiakas voi itsenäisesti hakea tarvikkeet.

ASUMISPALVELUT

Erilaiset asumisen palvelut asiakkaille, jotka tarvitsevat arjessa säännöllistä apua tai valvontaa, mm. ympärivuorokautinen asuminen, yhteisöllinen asuminen, tukiasuminen ja palveluasuminen.

Palvelut järjestetään paikallisissa asumisyksiköissä, asumispalveluiden toteutus arvioidaan ja suunnitellaan erikseen.

4. Alustava arvio vaikutuksista

Alustava arvio palvelujen verkoston kehitystyön vaikutuksista

Asukkaat

Palvelukanavat kehittyvät ja palvelujen saanti toteutuu yhdenvertaisesti

- Peruspalvelut pystytään turvaamaan kaikkialla
- Asukkaiden yhdenvertaisuus kasvaa, kun resursseja tasataan alueellisten tarpeiden mukaisesti
- Palvelujen saatavuus paranee etenkin etä- ja digipalveluissa
- Asukkaalle tueksi saadaan tarpeen mukaista osaamista eri ammattilaisilta lähipalvelualueelta
- Hoidon jatkuvuuden toteutumiselle on paremmat edellytykset, kun resursointi vahvistuu

Henkilöstö

Työyhteisön tuki ja kehitysmahdollisuudet lisääntyvät

- Työkuormaa on mahdollista jakaa lähipalvelualueen sisällä, mikä voi vähentää työn kuormittavuutta
- Työyhteisö laajenee, mikä lisää kollegiaalista tukea sekä edistää osaamisen kehittymistä
- Osa henkilöstöstä voi joutua liikkumaan hieman aiempaa enemmän toimipisteiden välillä
- Mahdollisuudet työnjaon kehittämiseen ja ammattilaisten profiloitumiseen paranevat, koska resursseja yhdistetään ja yhteistyötä lisätään

Palvelujen toteutus

Haavoittuvuus vähenee ja toimintaa pystytään kehittämään entistä paremmin tulevaisuuden tarpeisiin

- Yksittäisten toimipisteiden haavoittuvuus vähenee, kun yksikkökoko kasvaa.
- Henkilöstön saatavuuden riski pienenee alueellisen organisointumisen myötä
- Resurssitehokkuus paranee, kun resursseja voidaan hyödyntää entistä joustavammin
- Valmiudet ja kyvykkyys erilaisten innovatiivisten ja joustavien ratkaisujen käyttöönottoon paranevat, mikä nopeuttaa toimintaympäristön muutoksiin sopeutumista

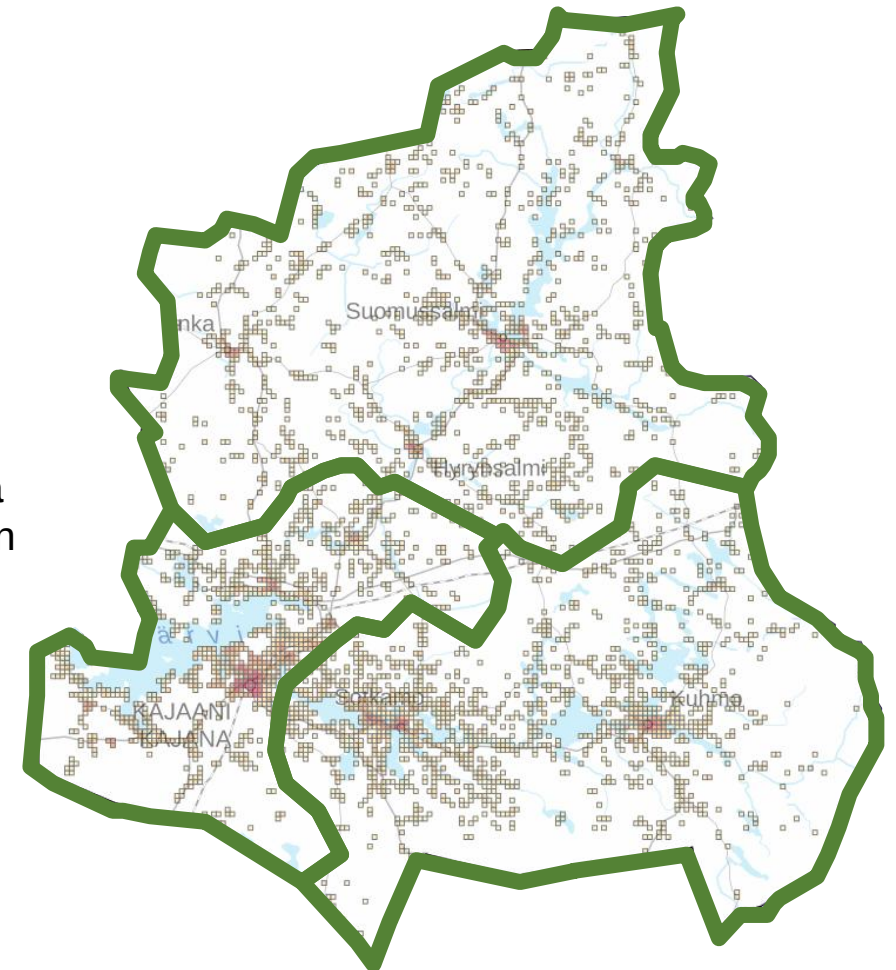
Lähipalvelujen kehittäminen vahvistaa asukkaille tarjottavien palvelujen saatavuutta ja laatua

SAATAVUUS

- Palvelujen saatavuus paranee etenkin **etä- ja digipalveluiden kautta**, joiden määrää lisätään tulevinä vuosina.
- Perinteinen **vastaanottotoiminta pystytään turvaamaan kaikille kainuulaisille yhdenvertaisesti**, kun palvelutuotannon toimintaedellytykset vahvistuvat lähipalvelualueen laajemman resurssipohjan myötä.
- Lisäksi saatavuutta voidaan parantaa luomalla **alueen tarpeisiin ja toimintaympäristöön soveltuvia joustavia ja innovatiivisia ratkaisuja** mm. eri toteutustapoja hyödyntäen

LAADULLISET TEKIJÄT

- Asukkaan hoidon tai palvelun **jatkuvuuden toteutumiselle on paremmat edellytykset**, kun resursointi vahvistuu, ja palvelujen toteutustapoja kehitetään.
- Asukkaan tueksi on tarvittaessa mahdollista saada entistä **enemmän eri ammattilaisia ja osaajia** lähipalvelualueelta.

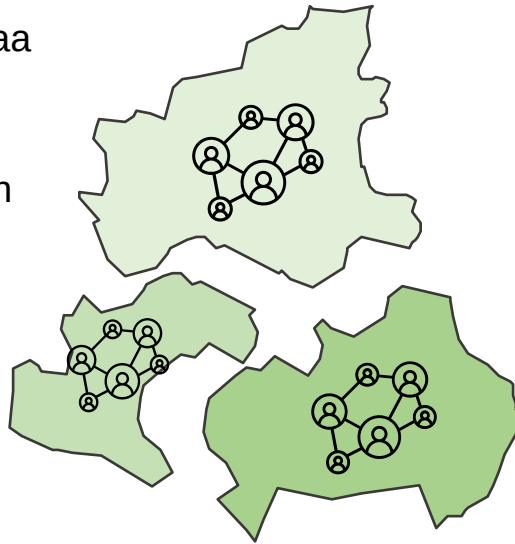

Lähipalvelualueiden myötä yksiköistä tulee nykyistä suurempia, mikä hyödyttää myös henkilöstöä

MIKÄ MUUTTUU HENKILÖSTÖN NÄKÖKULMASTA?

Lähipalvelualue muodostaa jatkossa perusyksikön toiminnan ja resursoinnin suunnittelulle:

- Lähipalvelujen henkilöstö kiinnittyy lähipalvelualueeseen yksittäisen kunnan sijaan, ja vastaa yhteisesti palvelujen tuottamisesta koko lähipalvelualueelle
- Yksiköiden ja tiimien koko kasvaa aiempaan verrattuna
- Palvelut ja henkilöstö liikkuvat asiakkaan luo tarpeiden mukaan
- Monipaikkatyö ja etäyhteyksin toteutuva työ voivat yleistyä

ENNAKOITUJA VAIKUTUKSIA

Ammattilaiselle:

- Kuormitusta mahdollista jakaa tasaisemmin, kun yksikössä / tiimissä on enemmän työntekijöitä
- Laajempi työyhteisö ja kollegat tukena
- Mahdollisuudet ammatilliseen kehittymiseen ja erikoistumiseen itselle mieluisiin tehtäviin paranevat
- Liikkuminen alueen sisällä sekä erilaiset etätönnä muodot saattavat lisääntyä riippuen, millaisesta toiminnasta on kyse

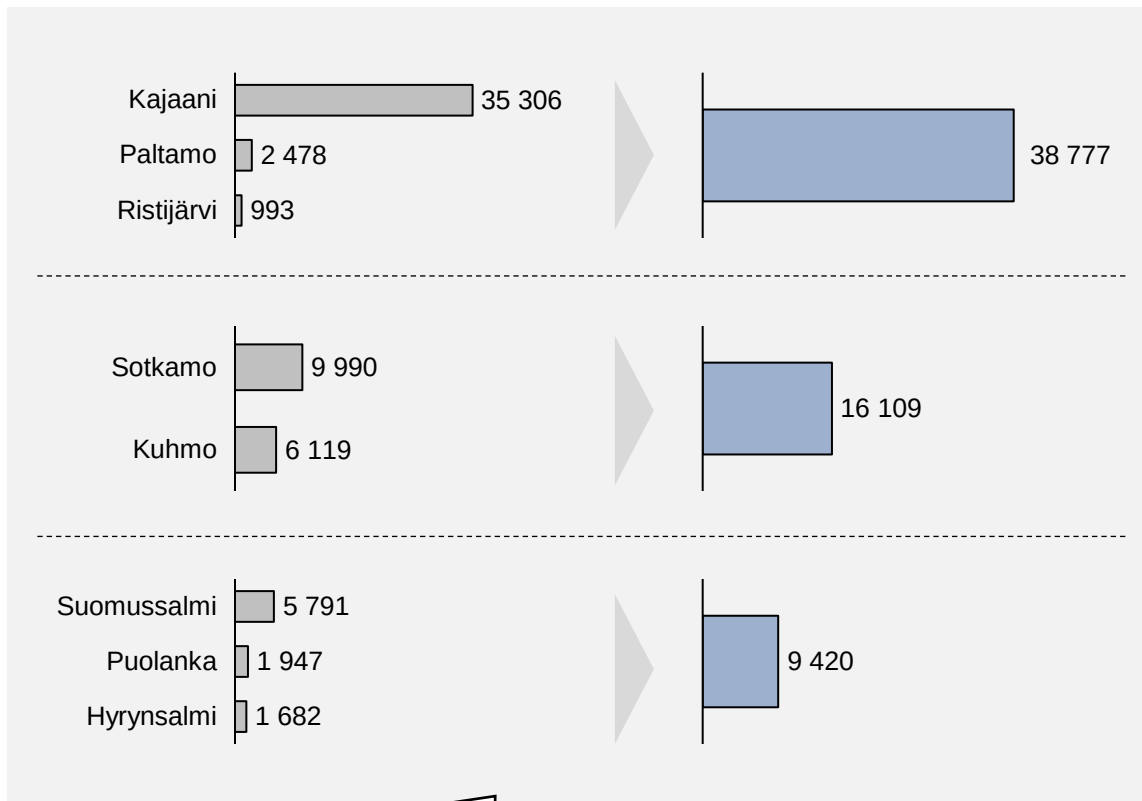
Organisaatiolle:

- Etenkin pieniä kuntia koskevat rekrytointivaikeudet ja riskit vähenevät alueellisen organisointumisen myötä
- Yhteistyön lisääntyminen vahvistaa osaamisen kehittämistä
- Paremmat edellytyksen henkilöstön veto- ja pitovoiman kehittämiseksi

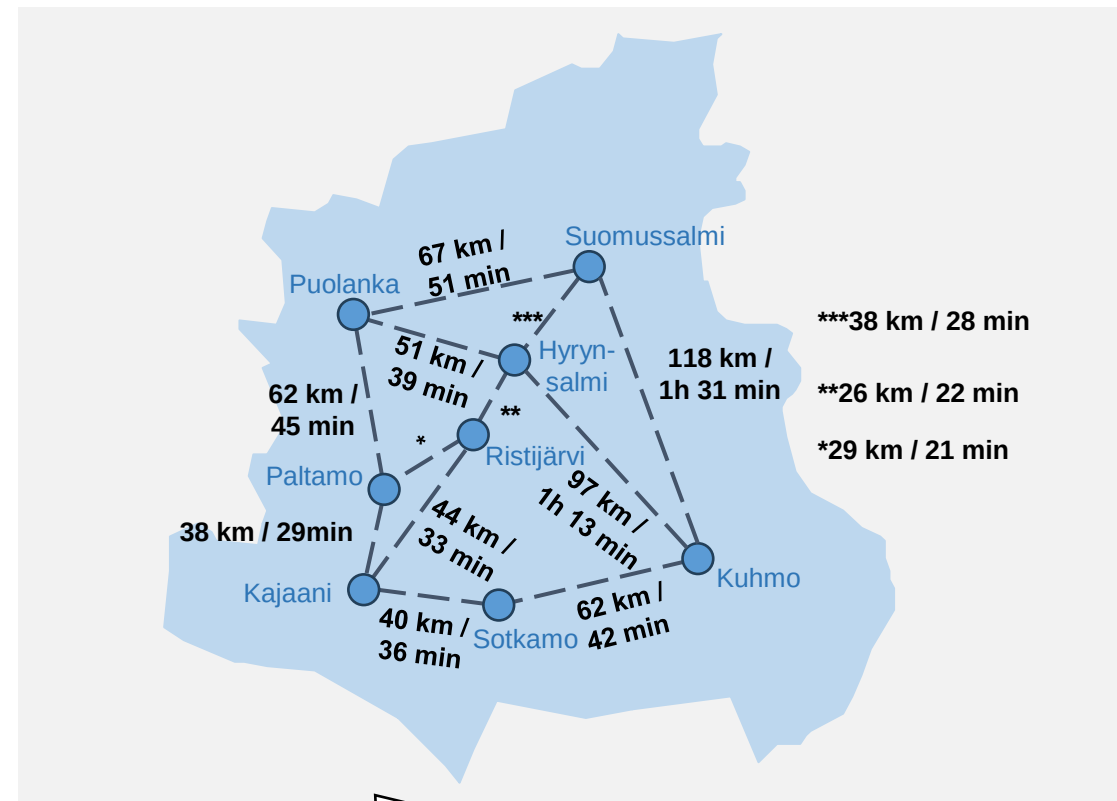
Riittävä väestöpohja ja maltilliset etäisyydet luovat perustan kestäväälle ja tehokkaalle palvelujen toteutukselle

KUNTAKOHTAINEN JA ALUEELLINEN VÄESTÖPOHJA, ENNUSTE 2035¹

Optimaalinen väestöpohja terveyspalvelujen tuottamiselle on n.10 000 – 40 000 asukasta perustuen kokemuksiin muualla Suomessa. Tätä pienemmissä yksiköissä on havaittu haasteita mm. toiminnan haavoittuvuudessa, resurssitehokkuudessa, rekrytoinnissa, sekä ostotyövoiman kustannuksissa.

KUNTAKESKUSTEN VÄLISET ETÄISYYDET JA AJOAJAT²

Alueiden sisäisten asutuskeskittymien väliset etäisyydet pysyvät alle tunnin mittaisina ajomatkoina, joka ei vie kohtuuttomasti ammattilaisen työaikaa päivästä